

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก

Social Studies Learning Management to Develop Global Citizenship Ethics

นิภาพร วรรณลังกา Nipapon Wunnalunga^๑
ชรินทร์ มั่งคั่ง Charin Mangkhang, จารุณี ทิพยมณฑล Jarunee Dibyamandala^๒

Received: August 16, 2019

Revised: May 09, 2020

Accepted: May 10, 2020

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ๑) เพื่อสังเคราะห์จริยธรรมพลเมืองโลก ๒) เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก มีระเบียบวิธีวิจัยได้แก่ การวิจัยเชิงเอกสารและการสำรวจข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย มีผลการศึกษาวิจัย (๑) จริยธรรมพลเมืองโลกประกอบไปด้วย ความยุติธรรมและความเท่าเทียม การพึ่งพาอาศัยกัน ความรับผิดชอบ การยอมรับความหลากหลาย การเข้าใจโลกและการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาที่ยั่งยืน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการแก้ไขความขัดแย้ง จริยธรรมพลเมืองโลกสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา คือ มงคล ๓๘ และสัปปุริสธรรม ๗ (๒) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก พบว่า การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบโครงงานเป็นฐานสามารถพัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกได้มากที่สุด

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา, จริยธรรมพลเมืองโลก, โครงงานเป็นฐาน

^๑ สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ E-mail: u520210229@gmail.com เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๑ ๔๗๘๔๒๖๗
Social Studies Major, Department of Curriculum Teaching and Learning, Faculty of Education Chiang Mai University. E-mail: u520210229@gmail.com Tel.091 4784267

^๒ สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Social Studies Major, Department of Curriculum Teaching and Learning, Faculty of Education Chiang Mai University.

Abstract

Social Studies learning management to develop global citizenship ethics aims to 1) To synthesize the global citizenship ethics 2) To propose the Social Studies learning management to develop global citizenship ethics. The research process is gathering data from documentary and surveying data from target group. The research instrument are the global citizenship ethics analysis form and the interview form about the Social Studies learning management to develop the global citizenship ethics. The research was found that ; (1) the global citizenship ethics, consisted of Justice and Equality, Interdependence, Responsibility Accepting diversity of human, Understanding the world and changing the world ,Sustainable development, Critical thinking, Self-learning, Working with others and conflict resolution skills, which related to Buddhism principles are mangala sutta 38 and Sappurisa Dhamma 7. (2) Project-Based Learning was the excellent Social Studies learning management to develop global citizenship ethics.

Keyword: Social Studies learning management, global citizenship ethics,
Project-Based Learning

๑. บทนำ

ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ครั้งที่ ๖๗ ประจำปี ๒๕๕๕ ที่นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา นายบัน คี มูน ได้ยกประเด็นของการศึกษาต้องมาก่อน (Education First) โดยมีเป้าหมายหลักประการคือ ส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้และสร้างความเป็นพลเมืองโลก ต่อมาเมื่อมีการประชุมระดับโลกว่าด้วยการศึกษา (World Education Forum ๒๐๑๕) ณ เมืองอินซอน สาธารณรัฐเกาหลีก็เกิดเป็น ปณิธานอินซอนว่าด้วยการศึกษา ๒๐๓๐^๓ ที่ระบุประเด็นสำคัญว่าด้วยการศึกษาในช่วง ๑๕ ปีข้างหน้า โดยหนึ่งในประเด็นใหญ่ที่ได้รับคือเรื่องการสร้างความเป็นพลเมืองโลก เพื่อให้เกิดการศึกษาพัฒนาคน สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑^๔ ที่กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ฯลฯ อีกทั้งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่ม

สาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม การอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองที่ดีของโลก ประเทศและท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ ตรงกับองค์ความรู้หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับคุณวิทยาที่มีเป้าหมายการสร้างความเป็นพลโลกให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมโลกซึ่งมีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย^๕ โดยจุดประสงค์ความเป็นพลเมืองโลกนั้นเพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับอนาคต เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจและการประมวลข้อมูลสารสนเทศ เพื่อพัฒนาค่านิยมความเป็นประชาธิปไตย ความเชื่อ เจตคติ ความพึงพอใจที่เหมาะสมและเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคมและการเป็นพลเมืองดี โดยวิชาสังคมศึกษาเป็นการเตรียมนักเรียนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ความเข้าใจการทำงาน การแก้ปัญหาความท้าทายที่ต้องเผชิญนานาประเทศที่มีความหลากหลายในโลกที่ต้องมีการพึ่งพากันมากขึ้น การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองควรสนับสนุนให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่มีความสามารถและมีความรับผิดชอบตลอดชีวิต^๖

^๓ UNESCO. Education for People and Planet : Creating Sustainable Future For All. Global monitoring report; summary, 2016.

^๔ กรมวิชาการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.

^๕ ชรินทร์ มั่งคั่ง. อุดมคติวิทยาหลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน . กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.

^๖ ลาวัณย์ วิทยาอุทตพิกุลและคณะ. คู่มือฝึกอบรมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

อย่างไรก็ดีพบว่าข้อเสนอแนะของ อังกฤษและสิงคโปร์ได้เสนอแนะให้ไทย กำหนดความเป็นพลเมืองให้ชัดเจนว่าประเทศไทยต้องการให้เกิดพลเมืองโลกในแนวทางการกำหนดความเป็นพลเมืองโลกเป็นสิ่งที่แรกที่ต้องทำสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง หากผู้สอนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความเข้าใจคลาดเคลื่อน การไปสู่เป้าหมายของพลเมืองโลกอาจเป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้^๗ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ระบุไว้ว่า ประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน อาทิ คุณภาพคนต่ำ ทั้งใน ด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ มีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ประชากรจำนวนไม่น้อยไม่เคารพสิทธิผู้อื่น และไม่ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ^๘ ผู้วิจัยจึง

^๗ สำนักงานกฤษฎีกาสำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการวิจัย ข้อเสนอตัวชี้วัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDG ๔.๗) : กรณีศึกษาแนวทางการส่งเสริม ความเป็นพลเมืองโลก Global Citizenship): ประสพการณ์นานาชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๑.

^๘ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจ และ สังคม แห่งชาติ สำนัก กฤษฎีกา. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ .กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติสำนักงานกฤษฎีกา, ๒๕๕๙.

เห็นความสำคัญของการกำหนดจริยธรรม พลเมืองโลก เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกของนักเรียนไทยได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรม พลเมืองโลกจากกลุ่มเป้าหมายเพื่อนำมาสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่ พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกของนักเรียนที่ เหมาะสมกับบริบทชุมชนและสังคมไทย

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานประวัติศาสตร์คำบอกเล่าเพื่อพัฒนา ทักษะการคิดวิเคราะห์และความเป็นพลเมือง โลกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มี วัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี ๒ ข้อ คือ

๑. เพื่อสังเคราะห์จริยธรรมพลเมือง โลก

๒. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการ เรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมือง โลก

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการ วิเคราะห์เนื้อหา การ จัดประเภท การสรุปย่อ การสังเคราะห์ การ นับความถี่ การจัดอันดับและการหาค่าเฉลี่ย

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา ที่ได้มาด้วยวิธีเจาะจง

(Purposive sampling) จาก ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์มากกว่า ๑๐ ปี และ/หรือ ครูผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการสอนสังคมศึกษาขึ้นไป และ/หรือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป อันประกอบไปด้วย ครูสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ๒,๐๐๐ คน จำนวน ๓ คน และปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน ๒๕๐ คน จำนวน ๓ คน ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเอกชน จำนวน ๓ คน รวมทั้งหมด จำนวน ๙ คน

วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยวิธีการและขั้นตอนดังนี้

๑. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลก รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาพลเมืองโลกในต่างประเทศ โดยศึกษาผ่านกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

๒. สร้างแบบวิเคราะห์จริยธรรมพลเมืองโลก ในรูปแบบแบบตรวจสอบรายการ ดำเนินการนับความถี่ของข้อมูล โดยใช้เฉพาะข้อมูลที่มีค่าความถี่ ๒ ขึ้นไป($f \geq 2$)

๓. นำแบบวิเคราะห์จริยธรรมพลเมืองโลก ไปใช้เก็บข้อมูลจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลก ดำเนินการนับความถี่ของข้อมูล

๔. วิเคราะห์เนื้อหาด้วยการจัดประเภท การสรุปย่อและการสังเคราะห์จริยธรรมพลเมืองโลก

๕. นำจริยธรรมพลเมืองโลกที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาใช้ในการสร้างแบบสัมภาษณ์เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

๖. นำแบบสัมภาษณ์เรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผล ๒ คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ๓ คน ประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือ โดยมีค่าความสอดคล้อง มากกว่า ๐.๕

๗. การเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๗.๑ วางแผนการเก็บข้อมูล โดยนัดหมายกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อการเก็บข้อมูลที่เหมาะสม เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

๗.๒ แจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลแก่กลุ่มเป้าหมายก่อนเก็บข้อมูล

๗.๓ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับก่อนทำการวิเคราะห์

๘. วิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก ใช้การจัดอันดับรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ๑-๕ อันดับพัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก โดยมีการให้ค่าของแต่ละอันดับ คือ อันดับที่ ๑ หมายถึง ๕ คะแนน, อันดับที่ ๒ หมายถึง ๔ คะแนน, อันดับที่ ๓ หมายถึง ๓ คะแนน, อันดับที่ ๔ หมายถึง ๒ คะแนน และอันดับที่ ๕ หมายถึง ๑ คะแนน แล้วทำการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ของคะแนนที่ได้รับ

๙. สรุปผลและอภิปรายการวิจัย

ข้อที่ ๑ สังเคราะห์จริยธรรม
พลเมืองโลก

๙. ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
เครื่องมือ สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

จากแบบวิเคราะห์จริยธรรมพลเมือง
โลกรูปแบบแบบตรวจสอบรายการ ได้กำหนด
ค่าความถี่มากกว่า ๒ ($f \geq 2$) ได้จริยธรรม
พลเมืองโลก ปรากฏตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จริยธรรมพลเมืองโลกรูปแบบแบบตรวจสอบรายการที่ค่าความถี่มากกว่า ๒ ($f \geq 2$)

จริยธรรมพลเมืองโลก	นักวิชาการ/เจ้าของแนวคิด					ความถี่
	Curriculum Corporation (2005:7)	Griffith University (2006:online)	Oxam (2006:online)	Knip (1986)	สิริวรรณ ศรีพหล (2547)	
ด้านความรู้						
๑. ความเท่าเทียม /ความยุติธรรม		✓	✓			๒
๒. การพึ่งพากันอาศัย		✓		✓	✓	๓
๓. การรับรู้ถึงผลกระทบของการกระทำของตน		✓				๒
๔. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม		✓	✓	✓	✓	๔
๕. บทบาทการเป็นพลเมืองโลก	✓				✓	๓
๖. เข้าใจระบบการทำงานของโลก			✓	✓	✓	๓
๗. การพัฒนาที่ยั่งยืน			✓	✓	✓	๓
ด้านทักษะ						
๑. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	✓	✓	✓	✓		๔
๒. การแสวงหาความรู้ ข้อมูล				✓	✓	๒
๓. การทำงานเป็นทีม		✓			✓	๒
๔. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง		✓	✓			๒
ด้านทัศนคติ ค่านิยม						

๑. เคารพความแตกต่าง		✓	✓	✓	✓	๔
๒. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม	✓	✓	✓	✓		๔
๓. ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง	✓			✓		๒
๔. ความยุติธรรม		✓	✓		✓	๓

เมื่อดำเนินการจัดหมวดหมู่และสรุปย่อ สามารถสังเคราะห์จริยธรรมของพลเมืองโลกได้ ๑๐ ประการประกอบไปด้วย ๑) ความยุติธรรมและความเท่าเทียม ๒) การพึ่งพากัน ๓) ความรับผิดชอบ ๔) การยอมรับความหลากหลาย ๕) การเข้าใจโลกและการเปลี่ยนแปลงของโลก ๖) การพัฒนาที่ยั่งยืน

๗) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ๘) การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ๙) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ ๑๐) การแก้ไขความขัดแย้ง

ข้อที่ ๒ เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลก จากผลการจัดอันดับโดยกลุ่มเป้าหมาย มีผลดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ คะแนนและการจัดอันดับรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาารายด้าน

ที่	จริยธรรมความเป็นพลเมืองโลก	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (ร้อยละของคะแนนรวมในแต่ละด้าน)		
		อันดับ ๑	อันดับ ๒	อันดับ ๓
๑	ความยุติธรรมและความเท่าเทียม	โครงงานเป็นฐาน (๒๓.๗๗)	กรณีตัวอย่าง (๒๐.๗๔)	อภิปรายกลุ่มย่อย (๑๓.๓๓)
๒	การพึ่งพากัน	โครงงานเป็นฐาน (๒๓.๗๐)	การเรียนรู้แบบร่วมมือ (๒๑.๔)	อภิปรายกลุ่มย่อย (๑๑.๘๕)
๓	ความรับผิดชอบ	โครงงานเป็นฐาน (๒๔.๔๔)	อภิปรายกลุ่มย่อย (๑๗.๐๔)	การเรียนรู้แบบร่วมมือ (๑๔.๘๑)
๕	การเข้าใจโลกและการเปลี่ยนแปลงของโลก	โครงงานเป็นฐาน (๒๖.๖๗)	การใช้คำถาม (๑๙.๒๖)	การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (๑๓.๓๓)
๖	การพัฒนาที่ยั่งยืน	การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (๒๗.๔๑)	โครงงานเป็นฐาน (๒๔.๔๔)	การใช้คำถาม (๑๓.๓๓)
๗	การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	โครงงานเป็นฐาน (๒๔.๔๔)	การใช้คำถาม (๒๒.๒๒)	อภิปรายกลุ่มย่อย (๑๗.๐๔)

๘	การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	โครงงานเป็นฐาน (๒๙.๖๓)	การเรียนรู้แบบร่วมมือ (๑๗.๐๔)	การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (๑๓.๓๓)
๙	การทำงานร่วมกับผู้อื่น	โครงงานเป็นฐาน (๓๑.๑๑)	การเรียนรู้แบบร่วมมือ (๒๓.๗๐)	อภิปรายกลุ่มย่อย (๑๗.๐๔)
๑๐	การแก้ไขความขัดแย้ง	โครงงานเป็นฐาน (๒๑.๔๘)	การเรียนรู้แบบร่วมมือ (๑๘.๕๒)	อภิปรายกลุ่มย่อย (๑๔.๐๗)

สามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนสังคมศึกษาแบบโครงงานเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกได้มากที่สุด

๕. การอภิปรายผลการวิจัย

ข้อที่ ๑ อภิปรายผลศึกษาและสังเคราะห์จริยธรรมพลเมืองโลก จากจุดประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวิเคราะห์จริยธรรมพลเมืองโลก ในรูปแบบแบบตรวจสอบรายการ โดยศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของพลเมืองโลกตามกรอบพลเมืองโลกของยูเนสโก จาก ๕ แนวคิดประกอบด้วย Curriculum Corporation^๙ Griffith University^{๑๐} Oxam^{๑๑} Kniep^{๑๒} และสิริ

วรรณ ศรีพหล^{๑๓} เมื่อนับความถี่ได้ค่า ๒ ขึ้นไป ($f \geq 2$) แล้วนำมาจัดกลุ่ม สรุปย่อเพื่อให้จริยธรรมของพลเมืองโลกให้มีความแน่นชัด ไม่ซ้ำซ้อน สังเคราะห์และสรุปได้ ๑๐ ประการประกอบไปด้วย

๑. ความยุติธรรมและความเท่าเทียม คือ การรับรู้ ตระหนักและสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่ง

diverse international setting. [online]. from :<http://www.griffith.edu.au/2gihe2internationalization>, 2006. (๗ มกราคม ๒๕๖๒)

^{๑๑} Oxam. Education for Global citizenship: a guide for school. [online]. From:<http://www.oxam.org.uk/education/whole-school>, 2006. (๗ มกราคม ๒๕๖๒)

^{๑๒} Kniep, Willard M. "Social studies within global education," Social Education, pp.536-542, 1986.

^{๑๓} สิริวรรณ ศรีพหล. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกสำหรับเยาวชนตามแนวพุทธธรรม. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗

^๙ Curriculum Corporation. Global perspective: a statement on global education for Australian schools. Sydney: CurriculumCorporation, 2005.

^{๑๐} Griffith University. Global citizenship competence in culturally

เป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านความรู้และด้านทัศนคติและค่านิยม

๒. การพึ่งพากัน คือ การเห็นความสำคัญของการพึ่งพากันทั้งในระดับชุมชน ชาติและระดับโลกโดยตระหนักได้ว่าการพึ่งพากันจะนำมาสู่ความยั่งยืนในยุคโลกาภิวัตน์สังคม ซึ่งเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านความรู้

๓. ความรับผิดชอบ คือ การเข้าใจว่าการกระทำของตนเองสามารถส่งผลกระทบต่อผู้อื่นได้และเมื่อมีผลของการกระทำนั้นย่อมต้องรับผิดชอบต่อผลของการกระทำของตนเอง จริยธรรมของพลเมืองโลกด้านทัศนคติและค่านิยม

๔. การยอมรับความหลากหลาย คือ การเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ของพื้นที่ต่างๆ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมท่ามกลางความหลากหลายและตระหนักได้ว่าทุกคนล้วนเป็นพลเมืองโลกเช่นเดียวกัน อันเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านความรู้ ด้านทัศนคติและค่านิยม

๕. การเข้าใจโลกและการเปลี่ยนแปลงของโลก คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกทั้งด้านมิติของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมและความใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนโลก ถือเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านความรู้

๖. การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การเข้าใจหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ถือเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านความรู้และด้านทัศนคติและค่านิยม

๗. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ การคิดอย่างไตร่ตรองโดยใช้พื้นฐานของการคิดวิเคราะห์มาเป็นฐานของการเลือกรับข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่ในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพถือเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านทักษะ

๘. การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง คือ ความสามารถในการสืบค้น แสวงหาความรู้ผ่านเทคโนโลยีหรือความสามารถในแสวงหาความรู้ผ่านระเบียบวิธีต่างๆ ได้ถูกต้อง ซึ่งเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านทักษะ

๙. การทำงานร่วมกับผู้อื่น คือ มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะการเป็นผู้นำ และเป็นผู้ตามที่ดีทำให้งานมีประสิทธิภาพเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านทักษะ

๑๐. การแก้ไขความขัดแย้ง คือ ใช้หลักการของเหตุผลแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหาข้อสรุปร่วมกันอันเป็นจริยธรรมของพลเมืองโลกด้านทักษะ

จริยธรรมพลเมืองโลกข้างต้นนั้นสอดคล้องกับมโนคติชีวิต^{๑๔} หลายประการ คือ การเป็นพหุสุตที่ตรงกับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การมีศิลปะที่หมายถึงการฉลาดทำ ฉลาดพูด ฉลาดคิดที่ตรงกับ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับและผู้อื่น การแก้ไขความขัดแย้งนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักธรรม สัปปุริสธรรม ๗^{๑๕} ดังนี้

^{๑๔} พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า . กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์, ๒๕๕๘.

^{๑๕} พระมหามุนีส กิตติสาโรและคณะ.

ธัมมัญญาตา(การรู้จักเหตุ)คือ การคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณ อัตถัญญาตา(รู้จักผล)คือ ความ
ยุติธรรมและความเท่าเทียม อัตตัญญาตา(รู้จัก
ตน)คือ ความรับผิดชอบ การแสวงหาความรู้
ด้วยตนเอง มัตตัญญาตา(รู้จักประมาณ)คือ
การพัฒนาที่ยั่งยืน กาลัญญาตา(รู้จักกาล)คือ
การเข้าใจโลกและการเปลี่ยนแปลงของโลก
ปริสสัญญาตา(รู้จักชุมชน)คือ การยอมรับความ
หลากหลาย บุคคลปโรปรัญญาตา(รู้จักบุคคล)
คือ การพึ่งพากัน การทำงานร่วมกับผู้อื่น
การแก้ไขความขัดแย้ง

**ข้อที่ ๒ อภิปรายแนวทางการจัด
การเรียนรู้สังคมศึกษาเพื่อพัฒนาจริยธรรม
พลเมืองโลก** จากการใช้แบบสัมภาษณ์ เรื่อง
รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนา
จริยธรรมพลเมืองโลกกับกลุ่มเป้าหมาย พบว่า
ผลรวมของคะแนนทั้งสูงสุด ๓ อันดับของ
รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนา
จริยธรรมพลเมืองโลก คือ อันดับที่ ๑ รูปแบบ
การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน คิด
เป็นร้อยละ ๒๕.๖๓ อันดับที่ ๒ รูปแบบการ
จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ
๑๓.๙๓ และอันดับที่ ๓ รูปแบบการจัดการ
เรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มย่อย คิดเป็นร้อยละ
๑๒.๕๒ เมื่อพิจารณารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนาจริยธรรมพลเมือง
โลกรายด้าน ปรากฏตามตารางที่ ๒ เห็นได้
ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็น
ฐานได้รับคะแนนจากการจัดอันดับของ

กลุ่มเป้าหมายสูงสุด ๙ ด้านจากทั้งหมด ๑๐
ด้าน โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบการ
ใช้แหล่ง เรียนรู้ในท้องถิ่นได้อันดับ ๑ ในด้าน
การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงสามารถสรุปได้ว่าการ
จัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็น
รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่พัฒนา
จริยธรรมความเป็นพลเมืองโลกได้ดีที่สุด
เพราะมีร้อยละของคะแนนรวมทั้งหมดสูงสุด
และมีร้อยละของคะแนนรวมแต่ละด้านสูงสุด
๙ ด้านจากทั้งหมด ๑๐ ด้าน สอดคล้องกับ
สหรัฐอเมริกาและฮ่องกง^{๑๖} ที่เน้นการสอน
แบบโครงงานเป็นฐาน ปิยะโรจน์ เลี้ยว
ไพโรจน์^{๑๗} เสนอว่าการจัดการเรียนรู้แบบ
โครงงานเป็นฐานช่วยส่งเสริมจุดมุ่งหมาย
หลักสูตร การเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคม
ศึกษาฯ นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
ในกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
ช่วยพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ การคิด
แบบมีวิจารณ์ญาณ มีความสามารถในการ
แก้ปัญหา พัฒนาความรับผิดชอบและสร้าง
วินัยในตนเองแก่นักเรียน จากการวิจัยของ
สุภารัตน์ จันทร์แมน^{๑๘} แสดงให้เห็นว่า

^{๑๖}สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา .
รายงานการวิจัย แนวทางการส่งเสริมความเป็น
พลเมืองโลก(Global Citizenship):
ประสบการณ์นานาชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๑

^{๑๗}ปิยะโรจน์ เลี้ยวไพโรจน์. โครงงาน
สังคมศึกษา.กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์, ๒๕๔๖

^{๑๘}สุภารัตน์ จันทร์แมน. ผลการเรียนรู้
อีเลิร์นนิ่งแบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะ

ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓.
กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ,
๒๕๕๘.

โครงการส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในเชิงบวก ไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของประภาพรณ สุนันธรรม^{๑๙} เป็นการย้ำว่าการโครงการช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ข้อเสนอแนะในการนำ

ผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ ผู้สอนที่นำจริยธรรมพลเมืองโลกไปใช้เป็นตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองโลกใช้ต้องสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลอย่างครอบคลุม ดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

๑.๒ ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบโครงการเป็นฐานบูรณาการกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นไปใช้พัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการพัฒนาจริยธรรมพลเมืองโลกในเชิงนโยบาย

๒.๒ ควรศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบโครงการเป็นฐานในการพัฒนาความเป็นจริยธรรมพลเมืองโลกของนักเรียน

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. E-Journal Silpakorn University, ๗(๒), ๒๕๖๐

^{๑๙} ประภาพรณ สุนันธรรม. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจเพียง รายวิชาอาหารพื้นเมืองอีสานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒.วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๑๓(๖๐), ๒๕๕๙

บรรณานุกรม

๑. หนังสือภาษาไทย

- กรมวิชาการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๑.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. **อุดมคติวิทยา หลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- ปิยะโรจน์ เลี้ยวไพโรจน์. **โครงการสังคมศึกษา**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์, ๒๕๔๖.
- ประภาพรรณ สุนันธรรม. **การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจเพียง รายวิชาอาหารพื้นเมืองอีสานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, ๑๓(๖๐), ๒๕๕๙.
- พระมหาพนัส กิตติสารและคณะ. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, ๒๕๕๘.
- พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. **มงคลชีวิต ฉบับทางก้าวหน้า**. กรุงเทพฯ: ชมรมพุทธศาสตร์สากล ในอุปถัมภ์สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์, ๒๕๕๘.
- ลาวัญญ์ วิทยายุทธกุลและคณะ. **คู่มือฝึกอบรมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- สุภารัตน์ จันทรแมน. **ผลการเรียนอิเล็กทรอนิกส์แบบโครงงานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. E-Journal Silpakorn University, ๗(๒), ๒๕๖๐.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๙.
- สำนักงานกฤษฎามนตรีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **รายงานการวิจัย ข้อเสนอตัวชี้วัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDG ๔.๗) : กรณีศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก Global Citizenship): ประสพการณ์นานาชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๑.
- _____. **รายงานการวิจัย แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสพการณ์นานาชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๑.

สิริวรรณ ศรีพหล. รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกสำหรับเยาวชน
ตามแนวพุทธธรรม. นนทบุรี: สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗.

๒. หนังสือภาษาอังกฤษ

Curriculum Corporation. **Global perspective: a statement on global education for Australian schools.** Sydney: Curriculum Corporation, 2005.

Griffith University. **Global citizenship competence in culturally diverse international setting.** [online]. from :<http://www.griffith.edu.au/2gihe2internationalization>, 2006. (๗ มกราคม ๒๕๖๒)

Kniep, Willard M. “**Social studies within global education,**” *Social Education*, pp.536-542, 1986.

Oxam. **Education for Global citizenship: a guide for school.** [online]. from : <http://www.oxam.org.uk/education/whole-school>, 2006. (๗ มกราคม ๒๕๖๒)

UNESCO. **Education for People and Planet: Creating Sustainable Future For All.** Global monitoring report; summary, 2016.